

Kv. Kabelverket och Kv. Sandaletten

Kartläggning av barns användning av området

Augusti 2013 samt utökad med kv. Sandaletten juni 2014
Denna PM är framtagen på uppdrag av
JM Bostad i samarbete med Familjebostäder AB

Beställare JM Bostad samt Familjebostäder AB
Kontaktperson: Marcus Nordlund samt Pia Ninche

Grontmij AB
Uppdragsledare/samhällsplanerare: Sabine Saracco
Uttredare: Vahid Nouri/Tove Willart
Granskare: Morteza Ghoerishi

INNEHÅLL

1. INLEDNING.....	4
Bakgrund och syfte	
Metod, avgränsningar och beskrivning av området	
2. BARN OCH FYSISK PLANERING.....	4
Barnperspektiv på den fysiska miljön	
3. KARTLÄGGNING.....	6
Skolor och förskolor	
Gc-trafik	
Målpunkter	
Uppskattade och otrygga platser	
5. KONSEKVENSER AV FÖRSLAGET.....	10
Generell bedömning	
Rekommendationer	

1. INLEDNING

Bakgrund & Syfte

På uppdrag av JM och Familjebostäder ska Grontmij göra en kartläggning av barns användning av området för stadsdelen Solberga och Älvsjö i Stockholm i samband med förtätning av stadsdelen Solberga. Uppdraget omfattar målpunkter, skolor, förskolor m.m. för kvarteret Kabelverket samt kvarteret Sandaletten. I uppdraget ingår även eventuell kontakt med förskole- och/eller skolpersonal.

Kv. Kabelverket

Den nya bebyggelsen föreslås totalt omfatta ca 1000 nya lägenheter (etapp 1 och 3) vilka adderas till dagens kontor och industriområde. En ungefärlig avgränsning av planområdet visas genom gul markering i karta 1 nedan.

Kv. Sandaletten

Dagens gamla kontorsbyggnad rivs och bebyggs med bostadshus liksom parkeringsytan intill den befintliga fastigheten. Totalt blir det ca 500 nya lägenheter i Kv. Sandaletten och inom fastigheten Prästgårdshagen 1 varav 70 är studentlägenheter. Området visas med blå markering i kartan 1 nedan.

Metod, avgränsningar och beskrivning av området

Metod och avgränsning

Kartläggningen baserar sig på en översiktlig områdesanalys, platsbesök med observation samt kontakt med Kämpetorpsskolans rektor och intervju med ungdomar på fritidsgården 5:e elementet och förskoleelever på förskolan Prästängen. Uppdraget omfattar Solberga med fokus på det planerade kv. Kabelverket samt kv. Sandaletten.

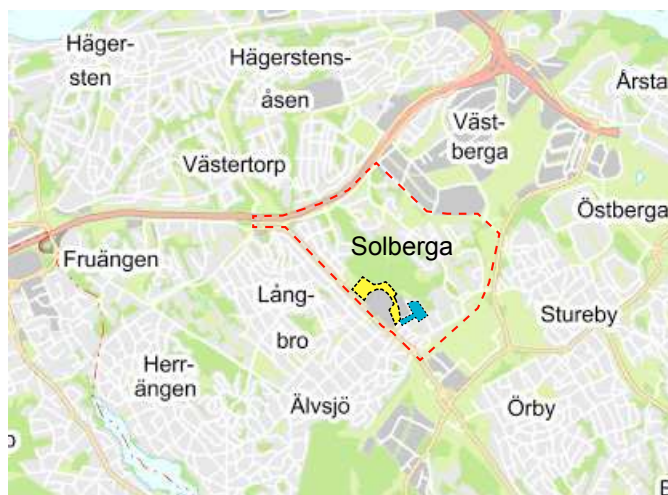
Beskrivning av området

Solberga och Älvsjö ligger några kilometer söder om centrala Stockholm. Det finns fyra

grundskolor och nio förskolor i området, det finns inget högstadium eller gymnasium. Älvsjövägen är huvudgata med anslutning till det nya området som också ansluter till större vägar som E4/E20 och Huddingevägen. Hastigheten på Älvsjövägen är begränsad till 50 km/h och trafikeras med cirka 20 000 fordon/dygn (Stockholms stads trafikflödeskarta år 1998). Kollektivtrafiken består av bussar med hållplatslägen på Älvsjövägen och pendeltåg med stopp vid Älvsjö station. Utredningar har även gjorts om spårväg i området. Gångbanorna är generellt smala, men det finns även trafiksäkra gång- och cykelbanor.

I den södra delen av utredningsområdet kopplas Älvsjövägen till Götalandsvägen som är ytterligare en huvudgata i området. Hastigheten på Götalandsvägen är begränsad till 50km/h. Kollektivtrafik i form av bussar passerar vägen (4 linjer). Gångbana finns på båda sidor av vägen samt dubbelriktad cykelbana på den ena sidan.

Götalandsvägen kopplas även till Armborstvägen som är den lokalgata som ansluter till det nya området (kv.Sandaletten).

Karta 1. Översikt Solberga och planområdena

2. BARN OCH FYSISK PLANERING

Barnperspektiv på den fysiska miljön

Barn tillbringar största delen av sin tid där de bor. Bostadsområdet med dess närmiljö är barns främsta uppväxtmiljö och den är viktig för deras utveckling och uppväxtvillkor.

Centrala begrepp för barn och unga i den fysiska planeringen är rörelsefrihet, tillgänglighet och säkerhet. Den fysiska miljöns struktur d.v.s hur skola, förskola, bostäder, grönområden och parker är lokaliserade i förhållande till varandra är av avgörande betydelse för i vilken utsträckning barnen kan röra sig fritt och självständigt. Även trafikens utbredning är av stor betydelse för barnens rörelsefrihet. Den ökande bilismen har begränsat barns rörelsefrihet, framför allt när det gäller deras lekområden, skolvägar och fritidsvägar.

Trafiken är den största faran i barnens vardag och den har en avgörande betydelse för den upplevda tryggheten för barn och föräldrar i ett område. Barn och unga är en heterogen grupp och innefattas av flera olika delåldrar som

innebär olika mognad, utveckling, förståelse och kunskap vilket kräver olika bemötande samt önskemål och åtgärder i den fysiska planeringen. Eftersom barnens rörelsemönster ändras med ökad ålder förändras behovet av mötesplatser, målpunkter och färdmedel till dessa.

Lagar och riktlinjer

De lagar och riktlinjer som styr planering och som betonar barns behov återfinns främst i Plan- och Bygglagen kap 1 och 3, Riksdagens miljö kvalitetsmål samt FN:s deklaration om mänskliga rättigheter och den sjätte konventionen kallad Barnkonventionen.

I Stockholm stads planhandbok anges att i detaljplaner som berör barnintensiva platser bör barnperspektivet särskilt belysas. Vidare anges att i planarbetets inledande skede bör den aktuella platsens värden och funktioner kartläggas utifrån ett barnperspektiv.

3. KARTLÄGGNING

Skolor och förskolor

Intill kv. Kabelverket ligger Kämpetorpsskolan som har ca 320 elever i åk F-5. Kartan nedan (karta 2) visar på ett ungefär hur stort skolans upptagningsområde är. I Solberga finns ytterligare tre grundskolor; Solbergaskolan samt de två privata grundskolorna Stockholm International Academy och MBC skolan Älvsjö. I Solberga finns vidare 9 stycken förskolor varav en är belägen inom kv. Kabelverket och två i anslutning till kv. Sandaletten.

En ungdom- och fritidsgård ligger vid Älvsjö station/centrum.

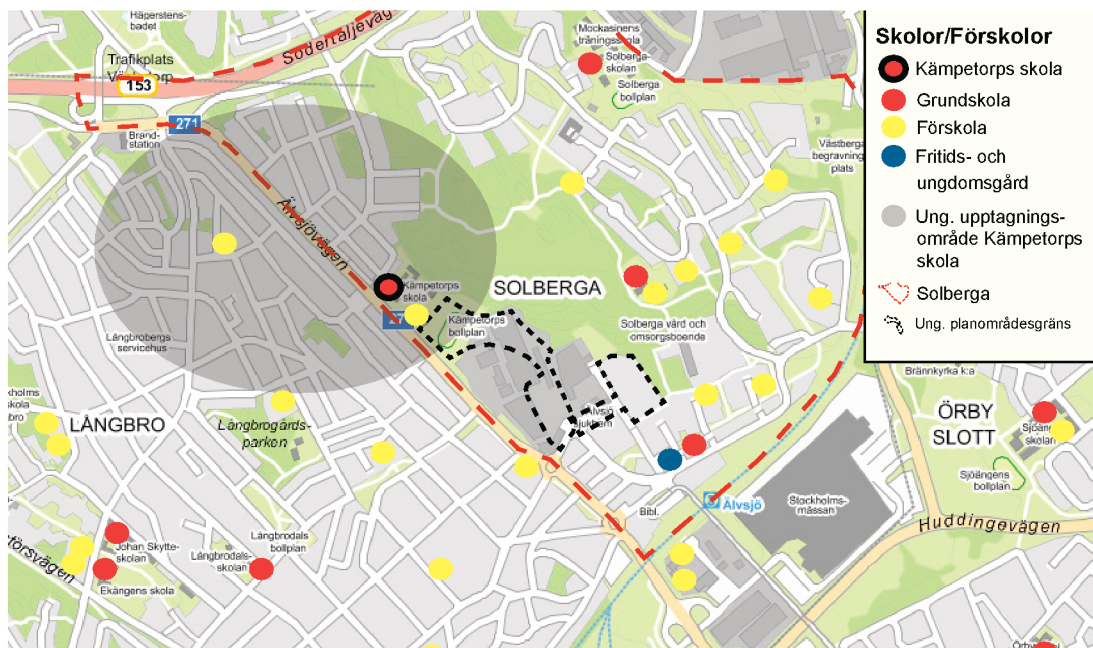
GC-trafik

Gång- och cykelvägarna är av stor vikt för att barn och ungdomar på ett säkert och tryggt sätt ska kunna röra sig på egen hand. Vid observationstillfället var det en stor andel barn som gick och cyklade till skolan, antingen på egen hand eller i vuxet sällskap.

Den östra sidan av Älvsjövägen, som används av en del elever, har en smal gångbana som inte är trafiksäkrad. Nästan alla elever som gick eller cyklade denna väg valde att gå på den lilla parallellvägen som leder in till industriområdet.

Målpunkter

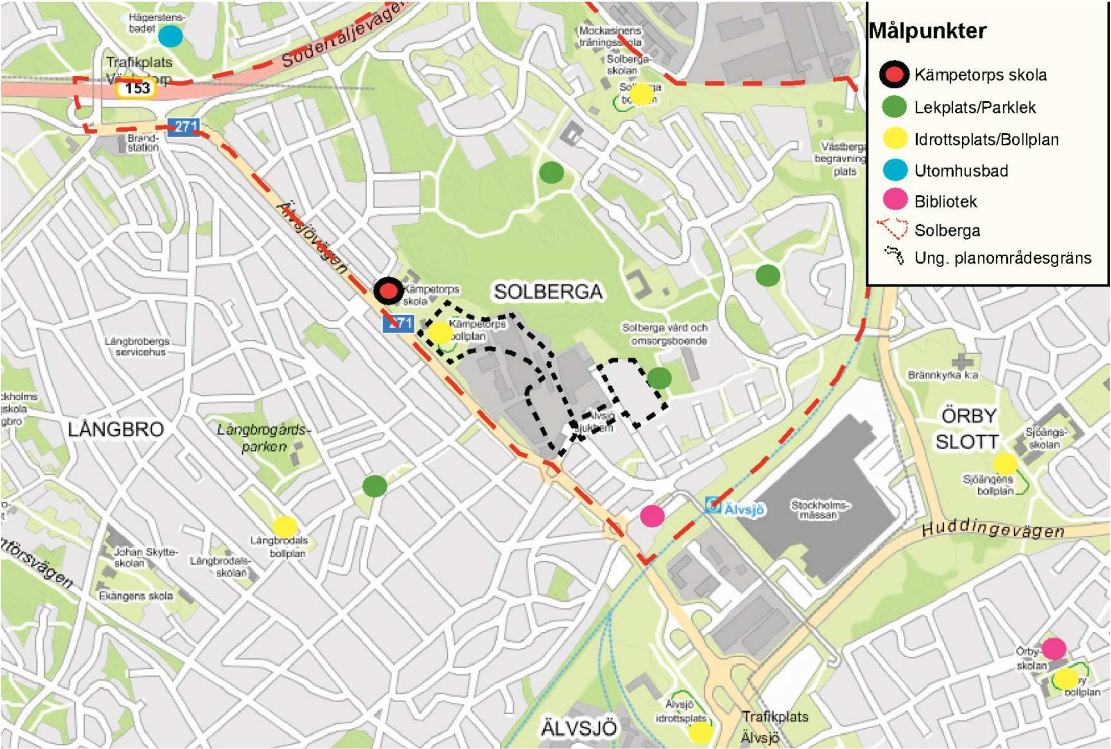
Målpunkter för barn och ungdomar har markerats för att få en bild av vilka platser som de rör sig mellan utöver skolan och förskolan. De i förskoleålder rör sig nästan uteslutande i vuxet sällskap.

Karta 3. gång- och cykelvägar

Karta 4. Målpunkter

Uppskattade och otrygga platser

Kv. Kabelverket

Från kontakten med Birthe Ahl Källqvist, rektor på Kämpetorpsskolan, har en mindre kartläggning gjorts av uppskattade och otrygga platser i skolans närområde, se karta 5 nedan. Denna kartläggning är inte komplett men kan ge en indikation på vilka platser som är viktiga att tillvarata.

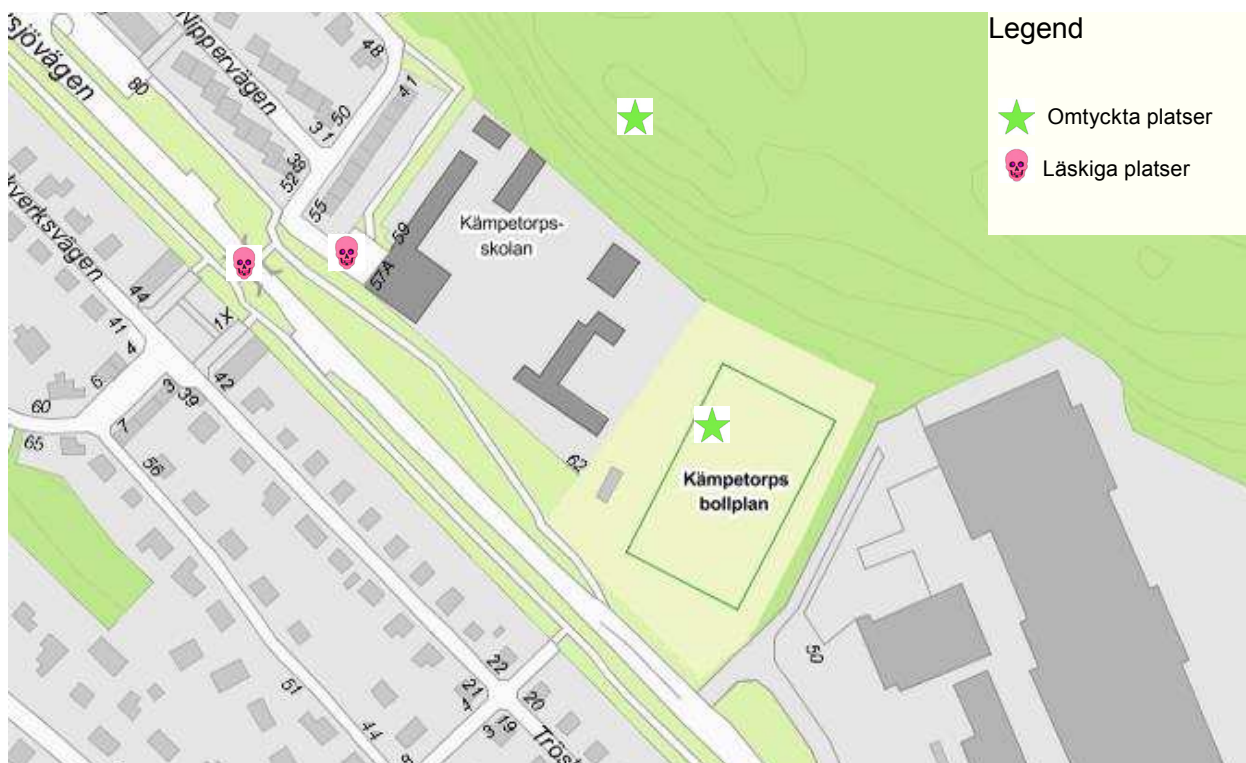
Enligt rektorn är Kämpetorps bollplan en omtyckt plats i skolans närområde. En annan populär plats är skogen strax intill skolan. Denna skog används regelbundet av personal och skolbarn för bl.a. utomhusundervisning, promenader och lek.

Utöver de av rektorn nämnda platserna brukar målpunkter som används i barnens vardag, exempelvis lekparkar och bibliotek, också vara

uppskattade. En annan tänkbar uppskattad plats i Älvsjö-området är Älvsjöbadet, som ligger straxt söder om Älvsjö station. Ungdomar är ofta en svårare grupp att hitta gemensamma uppskattade platser åt då de rör sig i betydligt större område och styrs mer av sina intressen. Fritidsgården är en plats som är uppskattad, för att få en bättre bild över rörelsemönster och målpunkter har dialog förts med ungdomar och ledare från fritidsgården, se avsnitt nedan.

Platser som av rektorn pekats ut som otrygga är vändplanen utanför skolan (där hämtning och lämning sker) samt gc-tunneln under Älvsjövägen, där cyklister kommer i hög hastighet.

En annan plats i området som troligen kan uppfattas som otrygg bland både barn och ungdomar är Älvsjö station.

Karta 5. Uppskattade och otrygga platser

Kv. Sandaletten

Kontakt med ungdomar och ledare på fritidsgården 5:e elementen har givit en bra bild över vilka platser i området som är uppskattade.

Många ungdomar, framförallt killar, i området använder färdigt fotbollsplanen som ligger vid lekplatsen intill den befintliga kontorsbyggnaden som ska rivas. De är där nästintill dagligen sedan den färdigställdes för snart tre år sedan. Tidigare var de inne på gårdarna och spelade och det var en del klagomål på detta. De vill gärna se den förbättras med stängsel runt hela, så att inte bollarna flyger iväg. Framförallt inte om det blir någon bilväg intill parken. De påpekar även att belysningen som finns på plats inte fungerar.

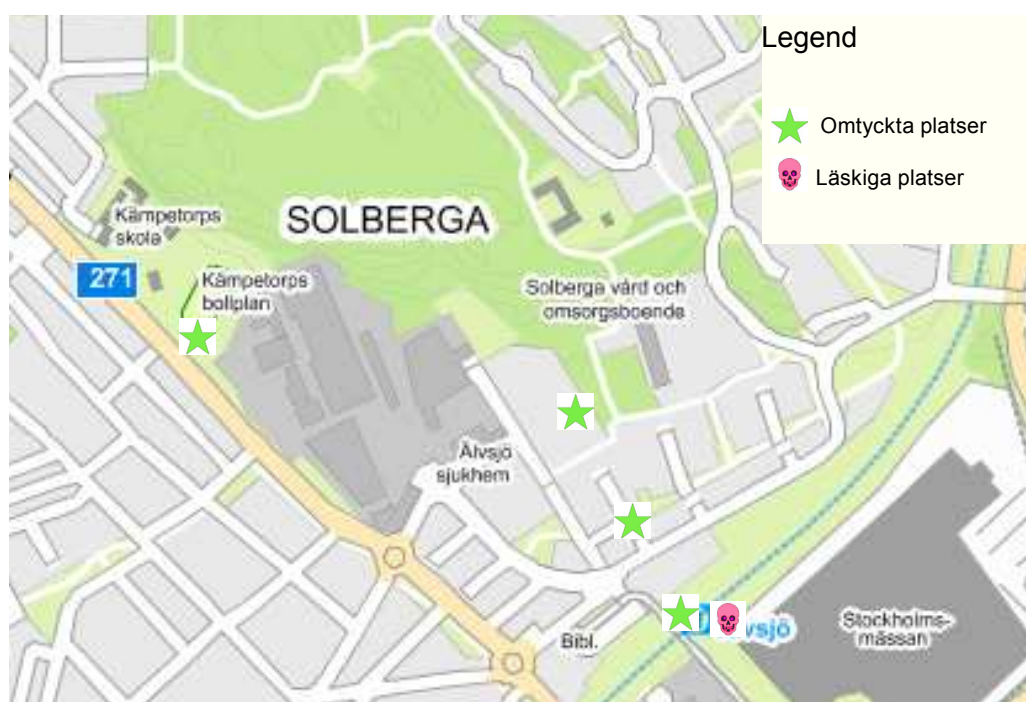
Vintertid träffas många ungdomar idag i befintliga portar för att umgås, till följd av detta har en del fått höra en del klagomål av boende i området. Ungdomarna önskar gärna en möteslokal i det nya området där

det kan träffas. Det finns inte så många bra mötespunkter för tjejer, de kommer ibland till fritidsgården där de dansar annars har de ett större kontaktnät än killarna och rör sig mer över hela kommunen.

De intervjuade känner sig överlag trygga i området även om de påpekar att det förekommer en del olovlig trafik inne på gårdarna samt på gång- och cykelvägarna.

Två förskolor ligger i nära anslutning till det planerade kvarteret, de har mindre gårdar (troligen utsläppsgårdar) vid sina lokaler och går bland annat till parken och skogen under verksamheten. De äldre barnen (6 år) berättar att de inte får gå till parken själva men att de ofta går dit i vuxet sällskap eller med äldre syskon. Favoritplatserna är gårdarna på Prästgårdsgränd och Solberga Hagväg, där får de vara själva för där ser föräldrarna dem från fönstret och balkongen. När de är med förskolan så är favoriterna Sjörovarparken och fotbollsplanen som ligger bredvid parken samt

skogen som ligger i anslutning. De gillar berg och stenar att klättra på och så tycker de om djur och kojbyggen. De pekar inte ut några särskilda otrygga eller läskiga platser.

Karta 6. Uppskattade och otrygga platser

4. Sammanfattning av kartläggning

Kv. Kabelverket

Ur denna övergripande kartläggning kan några enklare slutsatser dras gällande konsekvenser för barn och unga i området. Dessa slutsatser bedömer bäst området i dess nuvarande form. Viss hänsyn tas till den framtida planerade exploateringen, en mer detaljerad konsekvensbedömning av framtida planer görs i Bilaga A.

Med syfte till de tidigare beskrivna centrala begreppen för barn och unga i den fysiska planeringen kan följande slutsatser dras:

Trafik bedöms utgöra det enskilt största hindret för barn, dels för rörelsefriheten och dels ur säkerhetssynpunkt. Älvsjövägen är idag hårt belastad och en liten trafikökning är att förväntas i framtiden i och med ny exploatering i området.

Den östra delen av Älvsjövägen har en smal gångbana som inte är trafiksäkrad. Befintlig gång- och cykeltunnel har utpekats som en otrygg plats för barnen.

Det finns även en rad omtyckta och tillgängliga platser för barn och ungdomar, framförallt en bollplan och den närliggande Solbergaskogen som utnyttjas frekvent.

Kv. Sandaletten

Av det som framkommit vid platsbesök och intervjuer är att parken används flitigt både av barn- och ungdomar boende i området samt av förskoleverksamheter. Det är viktigt att fotbollsplanen får fortsätta att fungera som den gör idag, det är en plats där både yngre och äldre barn möts och det håller dem sysselsatta istället för att störa boende på gårdarna.

I och med att bebyggelsen kommer så nära inpå parken är det även viktigt att tänka på insyn i parken. Barn har behov att kunna leka utan direkt uppsikt från vuxna. Parken behöver både platser som är mer skyddade och samtidigt platser som känns trygga, dvs är övervakade.

En annan konsekvens som bör beaktas i och med bebyggelsen intill fotbollsplanen är ljudnivån från de barn och ungdomar som vistas i parken.

Idag finns ingen trafik intill parken, närmaste gata är Armborstvägen. Barn och ungdomar kan därmed röra sig mer eller mindre fritt på ett säkert sätt, beroende på ålder. Med den planerade bebyggelsen tillkommer även en gata längs med parken, denna bör utformas trafiksäkert så att inga höga hastigheter kan uppnås.

Ett förslag som framkom från intervjuerna var att låta ungdomarna vara med som lärlingar/praktikanter vid bygget. Då blir de engagerade och mindre benägna att förstöra, vilket är viktigt då det förekommer en del förstörelse och stök i området.

5. Bilaga A

Bedömning av konsekvenser med hänsyn till Etapp 1. Kv. Kabelverket

För en precis bedömning av planförslaget ur ett barnperspektiv ska det inledande nämnas att samtal med barn- och ungdomar i olika åldrar bör utföras. På detta sett fångas barnens syn på den planerade bebyggelsen upp.

Vid ett nollalternativ, där inga förändringar i området utförs, skulle de problem som karläggningen pekar på kvarstå.

I ett helhetsperspektiv ses endast små konsekvenser med den planerade bebyggelsen, snarare finns många positiva inslag:

- Skogen blir mer tillgänglig i och med den planerade parken vid Solbergaskogen där bra möjligheter för rörelse och lek möjliggörs. Viktigt är att barnen även i framtiden kan leka ostört utan direkt insyn från vuxna.

- Två nya förskolor planeras. Placeringen av dessa förskolor har planerats bra med hänsyn till barnens behov av närhet till grönområden.

- Ett större grönstråk ska även koppla Solbergsskogen hela vägen ner till Älvsjövägen och knyts ihop med befintligt grönstråk på andra sidan. Även ett nytt övergångsställe vid Älvsjövägen planeras. Grönstråket har planerats med bra ytor för vistelse och lek.

Altstring av ny trafik har i tidigare utredningar bedömts till ca 4400 fordonsrörelser för samtliga etapper inom programområdet. Som tidigare nämnts är just trafik det största enskilda hindret för barn och deras säkerhet. Mängden ny trafik i kombination med storleken på den planerade huvudgatan skapar en

barriäreffekt när gatan ska korsas.

Det är viktigt med goda och trafiksäkra kopplingar mellan skolan, fotbollsplanen och den nya bebyggelsen. Samtliga nya gator som planeras bör ha en gestaltning som underlättar för barn att säkert röra sig längs med och korsa gatorna, t.ex med väl tilltagna gångbanor samt avsmalning eller annan trafiksäker lösning vid passage av gatorna.

Grönstråket i kombination med nya förskolors placering och planerade GC-banor anses vara en bra lösning på goda kopplingar.

Införande av spårvägslinje eller ny stombusslinje kan bidra till att platsen känns främmande och otäck i synnerhet för yngre barn. Lösningen blir att i detaljutformingen skapa trafiksäkra passager med barnens behov i åtanke.

Bedömning av konsekvenser med hänsyn till Etapp 2. Kv. Sandaletten

Barn och ungdomar har intervjuats för att fånga upp deras syn på den planerade bebyggelsen.

Vid ett nollalternativ skulle området fortsätta fungera som idag med en oanvänd kontorsbyggnad intill den populära parken.

Förslaget innebär inga negativa konsekvenser för barn och ungdomar under förutsättning att de kan fortsätta nyttja fotbollsplanen, parken och skogen som idag.

Viktigt är att ta hänsyn till att barn och ungdomar till stor del vistas på egen hand i området då det idag är trafikseparerat, de bör kunna ta sig till och från parken trafiksäkert även med den nya strukturen.